

10. Hafta

Osmanlı Halıları

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Avrupa resimlerinde hayvan figürlü halılar 15. yüzyılın ortalarından itibaren azalmaya başlar. Bu grup eserlerin yerini stilize bitkisel ve geometrik motifli halılar almaya başlar. Dikdörtgen veya kare bölümler içine yerleştirilmiş uygulamalarla birlikte yeni bir halı tipi ortaya çıkar. Özellikle İtalyan ressamlar başta olmak üzere Avrupalı sanatçılar tablolarında görülen bu halılar literatürde hatalı biçimde “Holbein” halıları olarak anılmaktadır.

SAN310 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUSTEM BOZER

Dört tipe ayrılan bu halılar; erken devir Osmanlı halıları olarak da anılmakla birlikte her tip kendine has bir gelişim sunmaktadır. Küçük bölmelere sahip olan birinci tip, rumi ve palmetler ile düğümlü sekizgenlerden meydana gelerek baklavaların kaydırılmış eksenler üzerinde alternatif sıralanması şeklinde oluşur. Bordürler örgülü kûfi yazıdan geliştirilmiş olup Selçuklu geleneğini yansıtmaktadır.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUSTEM BOZER

Bir diğer grup olan ikinci tip ise benzer şemadan meydana gelmekle beraber, bitkisel motifler, geometrik motiflerin yerini almıştır. Hans Holbein, bu halı tipini hiç resmetmemiştir fakat Venedikli ressam Lorenzo Lotto tarafından resmedilen bu halılar, son zamanlarda Lotto halıları ismiyle de tanınmaya başlanmıştır. Daha sonraları üretilen Uşak halıları ile motif ve benzerliklerinden ötürü Uşak bölgesinde üretilmiş olabilecekleri düşünülmektedir.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUSTEM BOZER

Diğer bir grup olan üçüncü tip halılar ise aynı değer ve büyüklükte geometrik motiflerin üst üste hizalandığı, dikdörtgen veya kare bir bölümlenme sunar. Bu durum ile de hayvan figürlü halıların kompozisyon şemasına bir bağlantı kurar. Dördüncü tip, üçüncü tipe benzer olup; üst üste sıralanan motifler yerine merkezde büyük bir sekizgen etrafına daha küçük sekizgenlerin gruplandırılması ile oluşturulur. Selçuklu geleneği kûfi yazı bordürleri ve geometrik motiflerle sürdürülür. Üçüncü ve dördüncü tip halı grupları daha sonraki Bergama halılarının öncüllerini oluşturmuşlardır. Üretim yerleri Bergama bölgesidir.

Söz konusu bu dört tip halının Türk halı sanatı içerisinde oldukça önemli bir konumları vardır. 15. yüzyıldan 16. yüzyıla geçişi sağlarlarken; varlıklarını zenginleştirerek 17. yüzyıla kadar sürdürmüşlerdir. Hatta Bergama halıları ismiyle 18. yüzyılda da varlıklarını sürdürmüşlerdir. 18. yüzyıl Bergama halılarının hayvan figürlü halılarla bağlantıları dolgu motifi olarak tekrar ortaya çıkan küçük hayvan figürleri ile kuvvetlenerek devam etmiştir.

SAN310 TÜRK HALI SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖGR. ÜYESİ RUSTEM DOZER

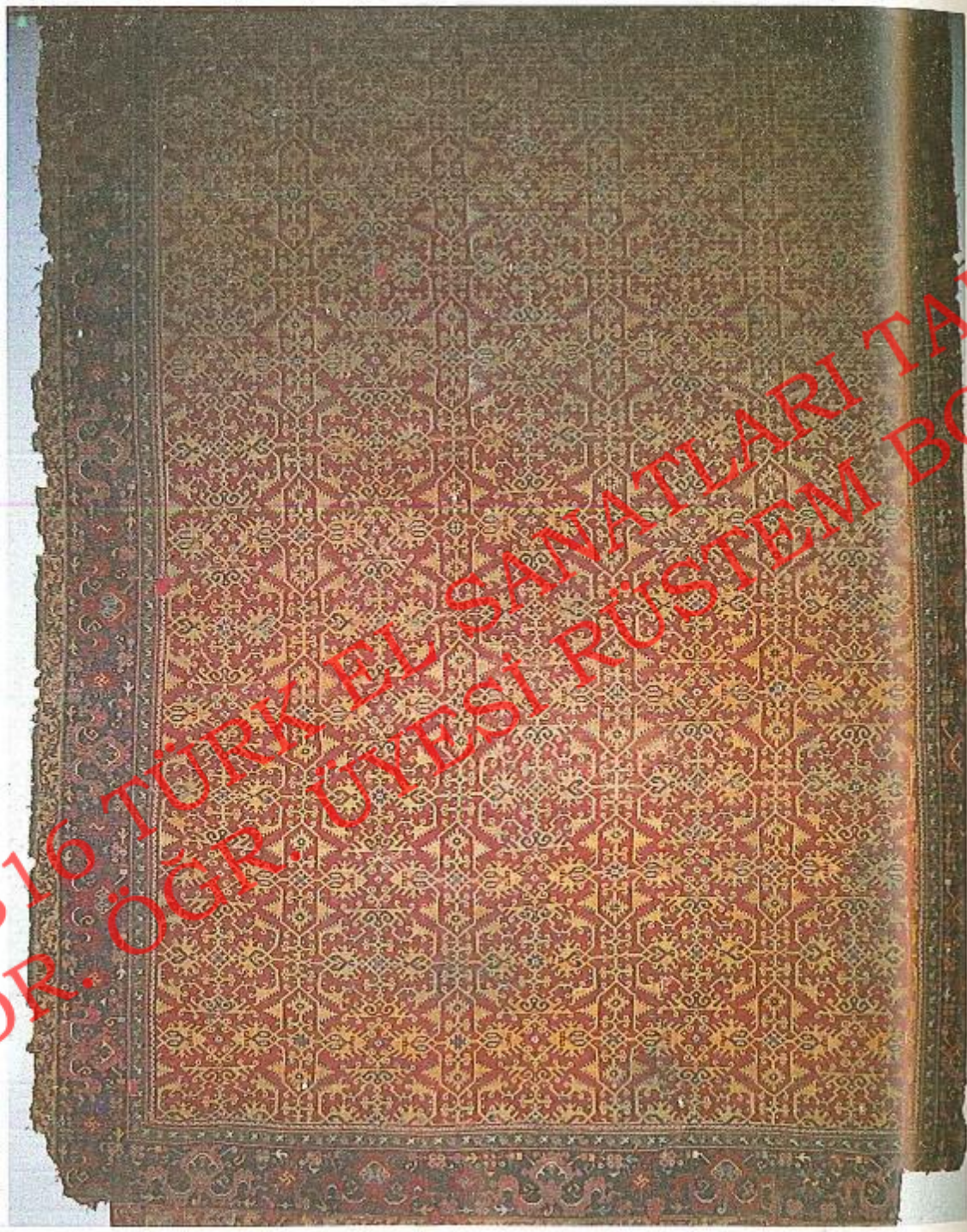
SAN316
DR. ÖZKUR

ÖZKUR ÜNİVERSİTESİ
SANTİTARİHİ
BOZER

İSMAİLİ
TARİHİ II

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜSTESİ RÜSTEM BOZER

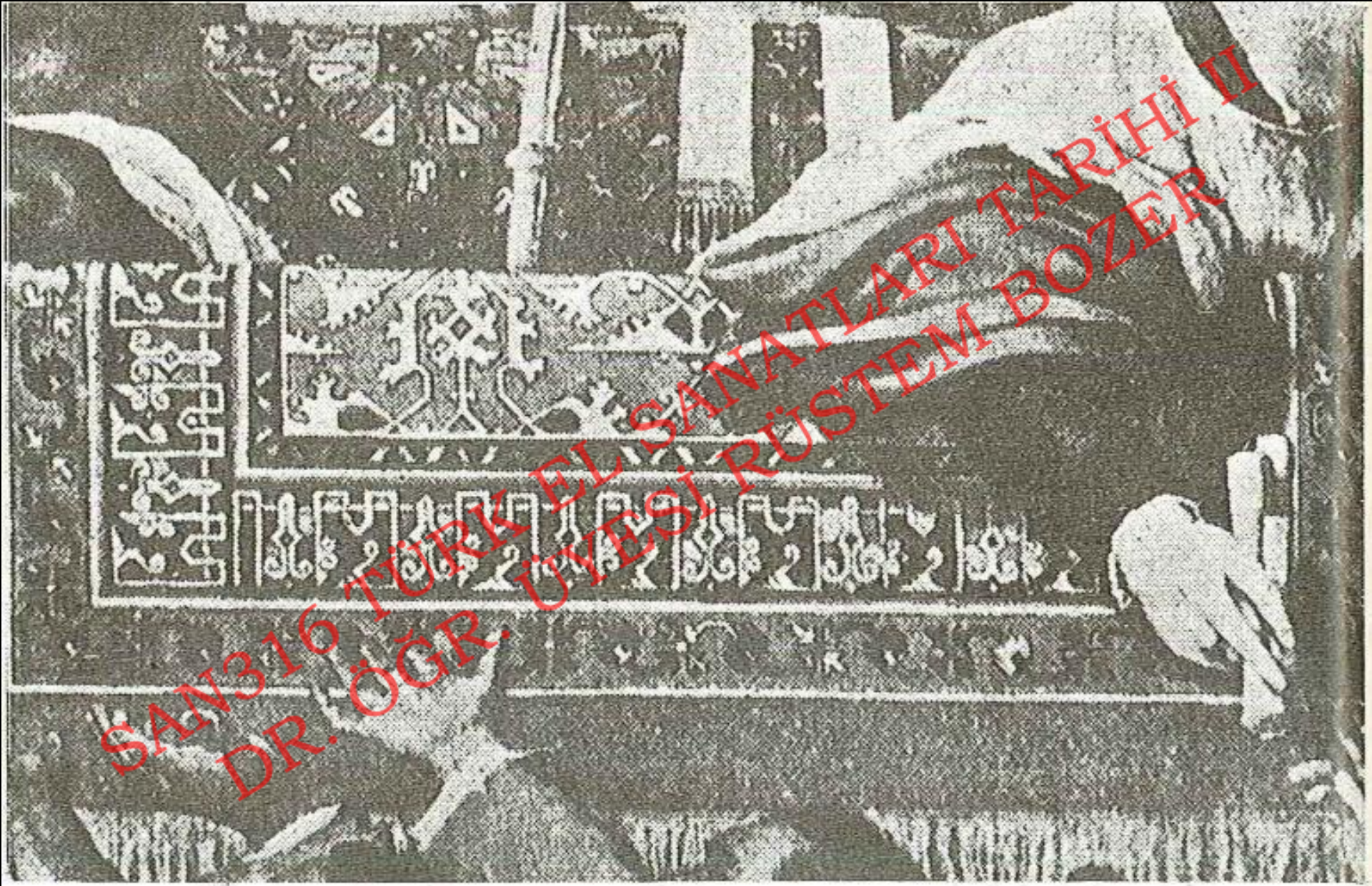
SAN316 TÜRKEL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖZGÜR ÜYESİ RÜSTEM BOZER

SAN316
DR. ÖZGÜR ÜNİVERSİTESİ

DR. ÖZGÜR ÜNİVERSİTESİ
TARİHİ II
BOZER

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖGR. ÜNİVERSİTESİ RÜSTEM BOZER